

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Rózsavölgyi Ágnes ügyvéd által képviselt I. - IV. rendű felpereseknek a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Stanka Gergely ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. január 12. napján meghozott 36.P.24.864/2015/25. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint, a II., III. és IV. rendű felpereseknek személyenként 5.000 (ötezer) forint másodfokú perköltséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek 2013. május 21-én az I. rendű felperes által 2007. június 14-én ... számon kötött svájci frankban nyilvántartott lakásvásárlási célú kölcsön- (a továbbiakban: Kölcsönszerződés I.), valamint az azt biztosító jelzálogszerződés, míg a II-III. rendű felperesek által 2008. május 5-én számon kötött ugyancsak svájci frank alapú kölcsön- (a továbbiakban: Kölcsönszerződés II.) és a II. és IV. rendű felperesek által annak biztosítására kötött jelzálogszerződés semmisségének megállapítása iránt indítottak pert a Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-c) és e) pontjai alapján. Másodlagos kereseti kérelmük a Hpt. 210. § (2)-(3) bekezdése, a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja alapján az alperest a szerződések egyoldalú módosítására feljogosító, az árfolyamrésre, valamint az alperest megillető azonnali hatályú felmondási jogra vonatkozó kikötések semmisségének a megállapítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a peres eljárást hivatalból felfüggesztette a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 16. §-ában említett külön törvényben meghatározott intézkedésig, legkésőbb 2014. december 31-ig. Az alperes felülvizsgált elszámolás megtörténteire vonatkozó bejelentését követően a bíróság elrendelte az eljárás folytatását, és felhívta a felpereseket, hogy a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (1) bekezdése alapján kereseti

kérelmüket az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására vonatkozóan módosítsák, terjesszenek elő az elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt határozott kérelmet.

A felhívásra a felperesek keresetüket akként módosították, hogy a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása mellett azok határozathozatalig terjedő időre való hatályossá nyilvánítását kérték, az I. rendű felperes az ellenszolgáltatás nélkül maradó, visszatérítendő szolgáltatás összegét 2.023.035 forintban, a II-III. rendű felperesek pedig 3.020.515 forintban jelölték meg. Az érvénytelenség jogalapjaként a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára, a 93/13/EGK Irányelvre, valamint a Ptk. 209. § (1) bekezdésére, 209/A. § (2) bekezdésére és 239. § (2) bekezdésére hivatkoztak. Álláspontjuk szerint a DH1 törvény 3. § (1)-(2) bekezdésének rendelkezései kiküszöbölték a szerződés érvénytelenségét, amely azonban nem szolgálta az érdeküket. A 13/93/EGK Irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az árfolyamrésre vonatkozó tisztességtelen kikötést a szerződésből ki kell hagyni, amely azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy nincs érvényes szerződési rendelkezés a forintban teljesített törlesztések devizára való átszámítására, azaz a törlesztések elszámolására. A Ptk. 239. § (2) bekezdése értelmében az egész szerződés megdől, mert az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. Hivatkoztak arra, hogy az EUB C-26/13. számú ítéletének indokolásában kifejtettek szerint kizárólag a fogyasztó érdekében kerülhet sor az árfolyamrésből fakadó érvénytelenség orvoslására és ezáltal a szerződés életben tartására. A C-413/10. számú ügyben hozott határozatból ugyanakkor az következik, hogy a tisztességtelen kikötés a szerződés teljes érvénytelenségét is eredményezheti, ha az a fogyasztó számára kedvezőbb. Utaltak arra, hogy a jogszabállyal történt szerződésmódosítás sérti az emberi méltósághoz való jogukat. Kérték ezért, hogy az uniós jog elsőbbségére figyelemmel a bíróság mellőzze a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazását és az érvénytelenség jogkövetkezményét a szerződés teljes érvénytelensége alapján vonja le a módosított kereseti kérelmük szerint. Hivatkoztak arra, hogy az árfolyamkockázatról nem kaptak olyan világos és érthető tájékoztatást, amiből annak korlátlanlansága és realitása megállapítható lett volna. Az árfolyamkockázat telepítése tisztességtelen, ezért az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján nem kötelezhetőek annak viselésére. A kikötés érvénytelensége folytán pedig a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján az egész szerződés megdől. Hivatkoztak arra, hogy a törlesztőrészletek összegét csak az alperes értesítő levelei tartalmazták. A törlesztőrészletek egyoldalú meghatározásával pedig a szerződésből eredő jogait a jóhiszeműség és tisztesség megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul hátrányukra állapította meg, ami miatt a szerződés értesítő levélre vonatkozó kikötése tisztességtelen, egyúttal a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján semmis.

Az alperes a DH2 törvény 37. § (3) bekezdése alapján a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperesek módosított kereseti kérelme a DH2 törvénynek nem felel meg. Kiemelte: az árfolyamrés tisztességtelenségének jogkövetkezményét kógens jogszabály a res iudicata hatályával rendezte. A magyar bíróságnak a magyar jogszabályok rendelkezései alapján kell eljárnia és nincs diszkrecionális jogköre a nemzeti jogszabály európai uniós joggal való összhangjának vizsgálatára és valamely kógens nemzeti jogszabály figyelmen kívül hagyására. Álláspontja szerint a törlesztőrészlet összegének meghatározására vonatkozó szerződési feltétel a Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. Nincs jogszabályi akadálya annak, hogy a szerződő felek akár a szerződést érintő lényeges kérdés meghatározásában oly módon állapodjanak meg, hogy azt az egyik fél egyoldalúan jogosult megállapítani. Álláspontja szerint nincs jogszabályi akadálya annak, hogy megállapodjanak abban, hogy az értesítő levél a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi a megállapodásuk alapján, a szerződés semmissége ezért ezen az alapon nem állapítható meg. Hivatkozott arra, hogy a felperesek írásban elismerték, hogy előttük az árfolyam kockázatát feltárta teljeskörűen, és tájékoztatása a 6/2013. PJE határozatban kifejtetteknek megfelelt. A 2014. évi LXXVII. törvény (a

továbbiakban: DH3 törvény) 20. §-a értelmében pedig a perbeli kölcsönszerződések a törvény erejénél fogva módosultak. Ezzel az érvénytelenségi ok kiküszöbölésre került és a szerződés érvénytelensége a továbbiakban eredményesen nem vitatható.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az I. rendű felperes és az alperes között 2007. június 14. napján létrejött ... számú lakásvásárlási kölcsön-, és a ... számú jelzálogszerződés, továbbá a II-III-IV. rendű felperesek és az alperes között 2008. május 5-én kötött ... számú lakossági jelzálog kölcsön-, és ... számú jelzálogszerződés érvénytelen.

Közbenső ítéletének indokolása szerint az alperes permegszüntetés iránti kérelme nem volt alapos, figyelemmel arra, hogy a felperesek előterjesztettek az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló, a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereseti kérelmet. Alaptalannak találta a felperesek arra vonatkozó keresetét, hogy az árfolyamrészre vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatt az egész szerződés megdől és a DH törvények mellőzendők. Kifejtette: a DH1 törvény rendelkezései kógensék, azok figyelmen kívül hagyására nem jogosult. Az árfolyamkockázat a devizaalapú kölcsönszerződések sajátosságaként megjelenő ügyleti kockázat, önmagában nem tisztességtelen. Kiemelte a 6/2013. és 2/2014. Polgári Jogegységi határozat árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó megállapításait. Utalt arra, hogy az ügyeit megfelelő körültekintéssel intéző átlagos fogyasztó mércéjén keresztül kell megítélni a tájékoztatás tartalmát, figyelemmel arra, hogy az adósokat is terheli a Ptk. 205. § (3) bekezdésében írt együttműködési kötelezettség. Megállapította, hogy a perbeli két szerződés esetében az alperes egyértelműen tájékoztatta az adósokat arról, hogy az árfolyamok változhatnak és az a törlesztőrészletek változását eredményezi. A felperesek a tájékoztatás alapján nem vonhattak le olyan következtetést, hogy a kockázat ne volna reális. Utalt arra, hogy a jogszabály a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. A tájékoztatások a jogszabályban és a Jogegységi határozatokban foglaltaknak megfeleltek, ezért a felperesek tájékoztatási kötelezettség megsértésére alapított keresetét nem találta alaposnak.

Megállapította, hogy az I. rendű felperes, valamint a II-III. rendű felperesek által kötött kölcsönszerződések a Hpt. 2. számú mellékletének III/5. pontja szerinti fogyasztási kölcsönnek minősültek, amelyre irányadó volt a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának szabálya. A szerződések nem tartalmazták sem az induló törlesztőrészlet összegét, sem a törlesztőrészlet kiszámításának módját. Az pedig nem volt megállapítható, hogy az alperes törlesztőrészletek összegével kapcsolatos értesítő levele az I-III. rendű felperesekhez megérkezett, ezért az nem volt a szerződés részének tekinthető. Ennek következtében a kölcsönszerződés a Hpt. 210. § (1) bekezdése szerint írásban érvényesen nem jött létre, a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott kötelező kellék hiányában pedig a kölcsön- és a biztosítéki szerződések is érvénytelenek.

Az elsőfokú közbenső ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a Pp. 252. § (2) bekezdése, harmadlagosan pedig a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezését kérte.

Fellebbezésében változatlanul fenntartotta, hogy mindkét kölcsönszerződés esetében a felek megállapodása alapján az értesítő levelek a szerződés részévé váltak (Kölcsönszerződés I. II/8. pontja, Kölcsönszerződés II. II/7. pontja). Álláspontja szerint a Hpt. nem zárta ki, hogy a felek az értesítő levelet a kölcsönszerződésük részének tekintsék, ezáltal pedig maradéktalanul teljesültek a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglaltak. Hivatkozott arra is, hogy a felperesek azzal, hogy a bankszámlájuknak az első törlesztőrészlettel való megterhelése ellen nem emeltek kifogást, annak

összegét elfogadták. Álláspontjának alátámasztása érdekében hivatkozott a Szegedi Ítéltábla és a Győri Ítéltábla csatolt ítéleteiben kifejtettek. Állította, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét megsértette amikor nem foglalkozott azon érdemi álláspontjával, hogy a kölcsönszerződések a jogszabály erejénél fogva módosultak, a felülvizsgált elszámolás eredményeképpen érvényessé váltak, amit a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék is több határozatában megállapított. Harmadlagos fellebbezési kérelme indokaként a törlesztőrészletek szerződésekben való feltüntetése tekintetében szükséges további bizonyítás szükségességére hivatkozott.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozták, hogy az értesítő levél a szerződés megkötésekor nyilvánvalóan még nem létezett. A blanketta-szerződés pedig érvényesen nem ruházhatja fel az alperes egyoldalú jognyilatkozatát olyan jogi minőséggel, ami sérti a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának kógens szabályát. Hivatkoztak az Európai Unió Bíróságának C-26/13. számú határozatának 70. pontjában kifejtettek, valamint a Ptk. 205/B. § (2) bekezdésére. Továbbra is állították, hogy tisztességtelen az a szerződési kikötés, amely szerint az alperes a szerződéskötés, a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalás, valamint a kölcsön folyósítása után egyoldalúan jogosult meghatározni a törlesztőrészletek összegét. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében nem foglalt abban a kérdésben állást, hogy az értesítő levélre vonatkozó kikötés tisztességtelen-e. Hivatkoztak az EUB C-26/13. számú határozatában kifejtettek, miszerint ha a tisztességtelen kikötés figyelmen kívül hagyása a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezné és ez sérti a fogyasztó érdekét, a bíróságnak lehetősége van arra, hogy a kihagyott tisztességtelen kikötést a nemzeti jog diszpozitív szabályával helyettesítse. A magyar jogban álláspontjuk szerint ugyanakkor nincs olyan diszpozitív szabály, amely alapján a kölcsön törlesztőrészleteinek összege megállapítható volna és a szerződés érvényben tartása nem szolgálja az érdeküket. Mindezek miatt a kikötés tisztességtelensége tekintetében az elsőfokú közbenső ítélet indokolása kiegészítésének van helye. Rámutattak, hogy a hivatkozott ítéletek olyan ügyekben születtek, melyekben az értesítő levél kézbesítése nem volt vitás. Hangsúlyozták, hogy a konvalidálódás kérdésében az esetleges indokolásbeli hiányosság miatt az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményben kifejtettek szerint a közbenső ítélet hatályon kívül helyezésének nincsen helye, ugyanis nincs szükség a tárgyalás megismétlésére. Kiemelték, hogy a DH törvények alapján kizárólag az egyoldalú szerződésmódosításból és árfolyamrészről fakadó érvénytelenség okának kiküszöbölésére került sor, az ezeken kívül eső további érvénytelenségi okok esetén a szerződés konvalidálódása fel sem merülhet. Az alperes harmadlagos fellebbezési kérelmét arra figyelemmel tartották alaptalannak, hogy az alperes meg sem jelölte, hogy milyen további bizonyítást tartana szükségesnek a törlesztőrészletek összege vonatkozásában. Ilyen bizonyítás szükségessége álláspontjuk szerint a rendelkezésre álló peranyag alapján nem merül fel. Fenntartották, hogy a kölcsönszerződések érvénytelenek az árfolyamrészre és az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelensége miatt.

A Fővárosi Ítéltábla a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.

Az EUB döntését követően folytatódó eljárásban az Ítéltábla eredménytelenül hívta fel az alperest annak igazolására, hogy az értesítő leveleket postára adta.

A másodfokú eljárásban a felperesek kifejtették: az EUB C-51/17. és C-186/16. számú ítéletei, valamint a Kúria Konzultációs Testületének 2016. szeptember 28-i üléséről közzétett álláspontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tartalmának olyannak kell lennie, hogy az átlagosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó értékelni tudja egy ilyen

feltételnek a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit. Az pedig a szerződéskötés időpontjára viszonyítva vizsgálandó, hogy a szakértelmére és ismereteire tekintettel a banknak a lehetséges árfolyam-ingadozásokkal és a külföldi pénznemben folyósított kölcsönben rejlő kockázatokkal kapcsolatban milyen tájékoztatást kellett nyújtania. Álláspontjuk szerint a bank tájékoztatásának ki kellett volna terjednie a számára rendelkezésre álló tendenciákra így arra is, hogy a CHF/HUF árfolyam a szerződéskötést megelőző tíz évben miként változott, a hitel teljes költségét milyen tényezők befolyásolják, továbbá az árfolyamváltozás mechanizmusának konkrét működésére, hogy az árfolyamváltozásra rövid időn belül, akár különösebb gazdasági indok nélkül is sor kerülhet, és az gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat. Ebben az esetben pedig a teljes tőketartozás forint ellenértéke is megnő, ami a tőketartozás százalékában meghatározott kamat növekedését vonja maga után. Hangsúlyozták, hogy az EUB C-227/18. számú határozatában kifejtettek szerint a törlesztőrészletek egyértelmű meghatározása, vagy kiszámíthatósága hiánya az árfolyamkockázat tekintetében is döntő jelentőséggel bír. A C-51/17. számú ügyben a Bíróság kimondta, hogy tisztességtelenséget a szerződés valamennyi feltételének tükrében kell értékelni. Azt pedig a DH törvények sem teszik meg nem történtté, hogy a szerződés nem tartalmazza a törlesztőrészletek összegét, a szerződésben nincsenek világosan érthető, érvényes rendelkezés a forint törlesztések devizára való átszámítására, a szerződésben kikötésre került a bank egyoldalú szerződésmódosítási joga és a szerződés az alperes javára árfolyamrést tartalmaz. Mindezek az árfolyamkockázatra vonatkozó elégtelen tájékoztatással együtt azzal a kumulatív hatással jártak, hogy ténylegesen nem láthatták előre a fizetési kötelezettségük mikénti alakulását és változásának mechanizmusát.

A felperesek állították, hogy a futamidő kezdete óta tőkét és kamatot is törlesztő I. rendű felperes esetében az alperes meg sem kísérelte bemutatni a törlesztőrészlet kiszámíthatóságát. A II-III. rendű felperesek esetében pedig az alperes nem bizonyította, hogy a képletből az értesítő levélben szereplő törlesztőrészlet levezethető. Ehhez mellőzhetetlen lett volna, hogy a szerződés legalább tájékoztató jelleggel tartalmazza a kölcsön CHF-ben meghatározott törlesztő részletét a 60 havi türelmi idő lejártát követően fennmaradó 132 havi futamidőre. Fenntartották, hogy a bankszámlakivonat nem lehet a felek kölcsönös és egybehangzó írásba foglalt nyilatkozatának tekinteni, különösen nem olyan, amely a szerződéskötés időpontjában a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kötelező szerződési tartalomnak megfelelne. A laikus fogyasztó számára a banki nyilvántartás, elszámolások és közlések számszaki megértése és ellenőrzése abszolút kizárt, ami a vitás lehetőségét is kizárja. A szerződés érvényességét a megkötésének időpontjára vetítetten kell vizsgálni, ezért az érvényesség szempontjából egyébként sincs jelentősége, hogy a fogyasztók elvileg vitathatták-e a bank időszakos elszámolásait.

A felperesek állították, hogy az Üzletszabályzat 2.5.9. pontja a Ptk. 209. § (1) bekezdése és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja értelmében tisztességtelen, ekként semmis. A bank ugyanis mentesül annak bizonyítása alól, hogy a küldemény a fogyasztóhoz megérkezett, így az írásbeli jognyilatkozatok hatályosulásával kapcsolatos bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A felperesekkel szemben az alperes azt hangsúlyozta, hogy a BH2014. 276. számon közzétett döntésében a Kúria elvi éllel megállapította, hogy a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján csak abban az esetben semmis, ha a fizetendő törlesztőrészlet a szerződés tartalma alapján sem állapítható meg. Hangsúlyozta, hogy a Kölcsönszerződés II. türelmi idő konstrukció volt, a törlesztő részletek a futamidő első hatvan hónapjában kamattörlesztő-részletek voltak. A felek között nem volt vitás, hogy az üzletszabályzat a kölcsönszerződés részét képezte, és az üzletszabályzat 2.6.7. pontja tartalmazta a törlesztőrészletek számításának képletét. A

kölcsönszerződés III/3. pontja tartalmazta a kölcsön szerződéskötéskori forint összegét, a II/3. pont az ügyleti kamat mértékét, a szerződés aláírásának napján érvényes devizaárfolyamán a bank honlapján közzétételre került, és mindezek alapján a törlesztőrészlet kiszámítható volt. Megjegyezte, hogy az EUB C-51/17. számú döntése nívumot nem tartalmazott, az abban foglalt megállapítások a Bíróság korábbi joggyakorlatában is ismertek voltak, és azokat a Kúria 2/2014. PJE határozatának meghozatalakor is figyelembe vette. Számos felsőbb bíróság hozott már arról döntést, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatásával lényegileg egyező szövegű tájékoztatás a jogszabályoknak megfelelt. Az árfolyamkockázat viselése a szerződés feltételeinek együttes értelmezése alapján is egyértelműen és átláthatóan megismerhető volt.

Az alperes hivatkozott arra is, hogy Üzletszabályzatának 2.5.8. és 2.5.9. pontjai szerint az értesítő levél a feladását követő 5. munkanapon kézbesítettnek tekintendő. Amennyiben a felperesek vitatják, hogy az értesítő levelet megkapták, ezen állításuk bizonyítása őket terheli. A korábban A/26/1-2. alatt csatolt bankszámlakivonatok szerint azonban a felperesek ténylegesen az értesítő levélben feltüntetett összegben fizették meg a törlesztőrészleteket, ami annak kézbesítettségét ipso facto igazolja. Állította, hogy a felpereseknek az Üzletszabályzat 2.5.9. pontja tisztességtelenségére való hivatkozása a keresetváltoztatás Pp. 247. § (1) bekezdése szerinti tilalmába ütközik, de egyébként érdemben is alaptalan. A Kölcsönszerződés II. vonatkozásában az értesítő levél kézbesítésének nincs relevanciája, tekintettel arra, hogy a törlesztő részletek összege a korábbi beadványában matematikailag levezetettek szerint kiszámítható volt. A perbelivel lényegileg azonos szerződéses konstrukció pedig az ítélezési gyakorlat szerint a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján nem érvénytelen.

Az alperes rámutatott arra, hogy felperesi fellebbezés hiányában az ítélet alperesi tájékoztatásra és a kockázatfeltárás megfelelő voltára vonatkozó megállapításai első fokon jogerőre emelkedtek, és a felperesek ezzel kapcsolatos nyilatkozatainak figyelembe vételét a Pp. 235. § (1) bekezdése kizárja.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

Az alperes fellebbezése nem megalapozott.

Az érdemi döntéshez szükséges bizonyítást a másodfokú eljárás keretei között az Ítéltábla lefolytatta. Ezt meghaladóan sem további bizonyítás felvétele érdekében, sem az ítélet hiányos indokai, vagy más, lényeges eljárási szabálysértés miatt nem látott indokot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére [Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése], ezért azt érdemben bírálta felül.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az Ítéltábla az abból levont jogi következtetéseivel és döntésével is egyetértett. Az Ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében a bíróság határozatának csak a fellebbezéssel nem érintett része (rendelkezése) emelkedhet jogerőre, a határozat bizonyos indokai önállóan nem. Ezért a felperesi fellebbezés hiánya nem volt akadálya annak, hogy az Ítéltábla vizsgálja, a felperesek által támadott szerződések az elsőfokú bíróság által megállapítottól eltérő okból nem érvénytelenek-e.

A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az Európai Bíróság kimondta, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel nincs kizárva a 93/13/EGK Irányelv hatálya alól, ebből következően az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések tisztességtelensége vizsgálható volt.

A Kúria a 6/2013. Polgári jogegységi határozatában kifejtette, hogy a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések egyik sajátossága az, hogy az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozatban a Kúria kimondta: a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége fő szabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen.

A szerződéskötések időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) bekezdése úgy rendelkezett, hogy fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő, devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Az (7) bekezdés a) pontja szerint a kockázatteltáró nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontja értelmében a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján az árfolyamváltozás kockázatával kapcsolatosan terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletre. A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az EUB lényegében megismételte a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, amikor kifejtette: az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az alperes a 14/A/14/1-2. szám alatti okiratokkal igazolta, hogy jóval a szerződésük megkötését megelőzően a felperesek önálló kockázatteltáró nyilatkozatot írtak alá. A 2019. január 15-én megtartott másodfokú tárgyaláson a felperesek visszavonták azt az állításukat, hogy a kockázatteltáró nyilatkozaton nem az ő aláírásuk szerepel. A tájékoztatás tartalmazta, hogy az adott deviza árfolyama időről időre változhat, és nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztő részletek megfizetéséhez mennyi forint összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztőrészletek teljesítéséhez. A deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot pedig – ami a forintban számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli.

A tájékoztatás alapján a felperesek alappal nem gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve hogy az árfolyamváltozás kockázata őket csak korlátozott mértékben terheli. Ennek alapján pedig fel kellett tudniuk mérni az árfolyamváltozásnak a szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt lehetséges gazdasági következményeit. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás a jogszabálynak megfelelt.

Az Ítélőtábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában megjelölt okból a támadott szerződések semmisek. A Kölcsönszerződés I. sem forintban, sem svájci frankban nem tartalmazta a törlesztőrészlet összegét, és az a szerződésben megadott adatokból sem volt kiszámítható. A Kölcsönszerződés I. II/8. pontja, valamint a Kölcsönszerződés II. II/7. pontja szerint a bank értesítő levélben tájékoztatja az adóst a kölcsön összegéről, az üzleti kamat mértékéről, az adminisztrációs díj összegéről, a folyósítás napján érvényes árfolyamról, a kölcsön törlesztésének ütemezéséről, a havi törlesztőrészlet mértékéről és esedékességéről. A szerződő felek kinyilvánították, hogy az értesítő levelet – mint szerződés kiegészítést – a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részének tekintik, és az adós fizetési kötelezettségeit az értesítő levél tartalma szerint köteles teljesíteni.

Az 1/2006. Polgári jogegységi határozat 3. pontjában kifejtettek szerint – mivel a szerződés nem tartalmazta a jogegységi határozat 1. és 2. pontjában írtakat – a banki értesítő levél nem pusztán a fogyasztó teljesítését elősegítő olyan tájékoztatás volt, melynek elmaradása a szerződés érvényességét nem érintette, hanem – a szerződésnek az értesítő jogi minősítését érintő rendelkezése folytán – hiánya a szerződés érvénytelenségét eredményezte.

Az alperes által hivatkozott üzletszabályzat 2.5.8. és 2.5.9. pontjai szerint a bank az ügyfél részére szóló értesítéseket valóban nem volt köteles ajánlottan, tértivevénnnyel postára adni, a speciális kézbesítési szabályok – a küldemény kézbesítettnek tekintése a feladását követő ötödik munkanapon – azonban csak abban az esetben voltak alkalmazhatók, amennyiben a postára adása igazolt. Az alperes a Kölcsönszerződés I. esetében a kiállított értesítő postára adását bizonyítani nem tudta, ennek hiányában pedig az értesítő tartalmát a szerződés kötelező tartalmi elemeinek szempontjából nem lehetett számításba venni. Postára adás nélkül az értesítő hatályosulása a szerződésben meghatározott kézbesítési szabályok szerint sem volt igazolt, ehhez nem volt szükség arra, hogy az Ítélőtábla az üzletszabályzat 2.5.8. és 2.5.9. pontja tisztességtelenségének kérdésében állást foglaljon. Ezért az Ítélőtábla ebben a körben csupán annyit jegyez meg, hogy a Pp. 247. § (1) bekezdése alapján egyébként nem lett volna akadálya a tisztességtelenség vizsgálatának, mert a felperesek nem erre alapított jogot kívántak érvényesíteni a perben, csak a szerződés semmiségével kapcsolatos állításuk alátámasztása érdekében a tisztességtelen kikötések kiesésére hivatkoztak.

A Kölcsönszerződés II. tekintetében az alperes nemcsak az értesítő postára adását nem igazolta, hanem magát az értesítő levelet sem tudta becsatolni. Az üzletszabályzat 2.6.7. pontjában meghatározott képlet önmagában – a számításhoz kapcsolódó értelmező magyarázat nélkül – a törlesztőrészlet meghatározására nem volt alkalmas, figyelemmel arra, hogy a képletben szereplő tényezők közül a fogyasztó számára nem volt ismert a naptári napok száma mellett az sem, hogy tőkeként milyen forintban, vagy svájci frankban meghatározott összeget kell számításba venni. Az alperes hivatkozásával ellentétben – az 1/2006. Polgári jogegységi határozatban kifejtettek alapján – a 24/A/26/1-2. szám alatt csatolt bankszámlakivonatokkal a szerződések hiányos tartalma nem volt orvosolható, mert a felek kizárólag az értesítő levelek tekintetében rendelkeztek úgy, hogy azok a szerződés részét képezik.

A kifejtettekre tekintettel az Ítéltábla – indokolásának kiegészítésével – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért az alperes a Pp. 82. § (2) bekezdése alapján köteles a felperesek képviseletének ellátásával felmerült másodfokú perköltségét megfizetni.

Budapest, 2019. március 5.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s.k.
s.k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor
bíró